

Динора Баратова

Тошкент давлат иқтисодиёт университети
“Суғурта иши” кафедраси
фалсафа фанлари доктори, доценти

https://doi.org/10.57033/Peshqadam_Karvoni-2026/1/4

ЗАМОНАВИЙ АХБОРОТЛАШГАН ЖАМИЯТДА ЁШЛАРНИНГ МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ ВА ИНТЕЛЛЕКТУАЛ ШАКЛЛАНИШИДА УСТОЗНИНГ ЎРНИ

Аннотация. Ушбу мақолада замонавий ахборотлашган жамият шароитида ёш авлоднинг маънавий-ахлоқий ва интеллектуал шаклланишида устознинг ўрни ва аҳамияти таҳлил этилган. Илмий таҳлил доирасида ислом таълимоти асосида илмга муносабат, диний ва дунёвий билимлар уйғунлиги ҳамда устознинг таълим жараёнидаги йўналтирувчи ва тарбияловчи функциялари кўриб чиқилган. Шунингдек, интернет ва рақамли технологияларнинг ёшлар дунёқарашига таъсири ҳамда улардан самарали ва хавфсиз фойдаланишида устоз масъулияти ёритилган. Бундан ташқари, оила, таълим муассасаси ва жамият ўртасидаги ўзаро ҳамкорликнинг аҳамияти алоҳида таъкидланган.

Калим сўзлар: ёшлар тарбияси, устоз, маънавий-ахлоқий ривожланиш, интеллектуал шаклланиш, ахборотлашган жамият, таълим, интернет, педагогик таъсир, диний ва дунёвий илм рус ва инглиз тилига таржима қилиб берилган.

Abstract. This article analyzes the role and significance of the mentor in the process of the spiritual, moral, and intellectual development of the younger generation in the context of a modern information society. Within the framework of scientific analysis, it examines the attitude toward knowledge based on Islamic teachings, the harmony between religious and secular knowledge, as well as the guiding and educational functions of the mentor in the educational process. It also highlights the impact of the internet and digital technologies on the worldview of young people and the mentor’s responsibility for their effective and safe use. Special emphasis is placed on the importance of cooperation between family, educational institutions, and society.

Keywords: youth upbringing, mentor, spiritual and moral development, intellectual formation, information society, education, internet, pedagogical influence, religious and secular knowledge.

КИРИШ

Ҳар бир шахс ўзининг ҳаёти давомида маълум бир йўлни босиб ўтади. Бу барча инсонларда турличадир. Биз босиб ўтаётган бу умр йўлида барча учун маълум ёки

номаълум бўлган ҳодисалар, вазиятлар, талаблар ва имкониятлар учраб туради. Ҳаётимизнинг ҳар бир босқичини шараф билан босиб ўтиш, ҳар қандай вазиятларда ҳам тўғри қарор қабул қилиш, атрофимизда содир бўлаётган ҳодисаларга тўғри ёндашиш учун инсонга Аллоҳ таоло неъмат қилиб берган онг ва ақл катта аҳамиятга эгадир.

Бироқ онг ва ақлнинг ривожланиши, унинг маънавий ва ахлоқий йўналишда шаклланиши ўз-ўзидан содир бўлмайди. Бу жараён тарбия, таълим ва ижтимоий муҳит таъсирида кечади. Айниқса, ёш авлоднинг илмли, маънавий баркамол ва муҳаббатли шахс сифатида камол топишида устозларининг ўрни бекиёсдир. Чунки инсон дунёни англаши унда бўлаётган воқеликларга ўзининг муносабатини билдириши учун унга илмли устозлардан таълим олиши талаб қилинади.

Таълим бериш билан таълим олиш бир-бирига чамбарчас боғлиқдир. Бирисиз иккинчиси бўлмайди. Шунинг учун ҳам талаба бўлиб илм олишга қанчалик тарғиб қилинган ва бу ишга савоб-мартабалар ваъда қилинган бўлса, олим бўлиб таълим беришга ҳам шунчалар тарғиб қилинган ва бу ишга ҳам савоб мартабалар ваъда қилинган. Илм талаб қилиш фарз бўлгани каби, таълим бериш ҳам фарз қилинган.

Мўмин-мусулмонлар таълим ишларига доимо катта эътибор бериб келишган. Шунинг учун ҳам исломга амал қилинган даврларда мусулмон оламида илм кенг миқёсда тарқалган, дунё аҳамиятига молик улуғ алломалар етишиб чиққан. Ҳа, мусулмонлар бешиқдан то қабргача илм излашган. Ҳар бир эркагу аёлга илм талаб қилиш фарзлиги учун ўз ихтиёрлари билан, иймон ва ихлос ила, мисли кўрилмаган шавқу завқ билан таълим ишларига шўнғишган. (Шайх Мухаммад Содиқ Мухаммад Юсуф “Ижтмоий одоблар”- Тошкент “Hilol-Nashr”, 2021, 2021:-366-)(Шайх, 2021)

Дунёни таниш илм биландир, охират англаш ҳам илм биландир. Ҳар иккисини узида мужассам этмоқчи бўлган инсон, илмга чуқур боғланмоқлиги ва илм билан юксакланмоқлиги керак. Ҳеч нарса инсонни илмдек улуғлай олмайди.

Илм йўлида икки асосий шахс муаллим ва талаба бўлиб, улардан бири илм эгаси ва бири илм талаб қилувчидир.

Ҳозирги замонавий таълим тизимида ёшларнинг фақат билимли эмас, балки маънавий етук, меҳр-оқибатли, ижтимоий масъулиятли шахс бўлиб вояга етиши асосий вазифа сифатида белгиланмоқда. Ҳозирги фан техника ривожланган замонда илм олишимиз учун жуда кўплаб имкониятлар яратилган. Бу имкониятлардан

тўғри фойдаланиш инсон учун қанчадан қанча имкониятлар эшигини очади. Бирок глобаллашув шароитида ахборот оқимининг ортиши, қадриятлар тизимидаги ўзгаришлар ва ижтимоий муаммолар ёшлар тарбиясида муайян мураккабликларни юзага келтирмоқда. Мазкур ҳолат устоз шахсининг нафақат билим берувчи, балки маънавий етакчи сифатидаги ролини янада кучайтиришни талаб этади. (Шайх Мухаммад Содиқ Мухаммад Юсуф Рухий тарбия –Покланиш китоби Т, 2023:-30-) (Шайх, 2023)

Шу билан бирга, воқелигимиздан келиб чиқиб, минг афсуслар ила таъкидламоқчимизки, кўпчилигимиз илмга керакли масъулият билан қарай олмаймиз. Хусусан, дунёвийми, динийми таълимотларни ўрганишга бўлган эътиборимиз жуда ҳам ночор ҳолда. Кўпчилигимиз дунёни англаш учун керак бўладиган илмларни ўрганиш учун тайёр турган китобни ўқишга ҳам дангасалик қиламиз.

Ҳозирги жамиятимиз, хусусан ёшларимизни илмга бўлган муносабати фақат ҳозирга замон технологиялари орқали амалга оширилаётган, уларнинг илм йўлидаги ташаббускорлиги, интилиши, қизиқиши сунъийлашиб бораётгани ҳозирги куннинг долзарб муаммоларидан бири ҳисобланади.

АСОСИЙ ҚИСМ

Маълумки, ислом дини инсонларни илм олишга, маърифатли бўлишга тарғиб қилувчи диндир. Пайғамбаримиз (с.а.в.)га нозил қилинган дастлабки оятларда ҳам илм олишга ундаш маъноси бордир. Пайғамбаримиз (с.а.в.) ҳам ҳадисларининг бирида марҳамат қилиб: «Олимлар пайғамбарларнинг меросхўрларидир. Пайғамбарлар динор ёки дирҳам мерос қолдирмаганлар, балки, илмни мерос қилиб қолдирганлар» деганлар (Абу Довуд ва Термизий). Ҳазрати Али каррамаллоҳу ваҷҳаҳу айтадилар: “Илм мол-дунёдан кўра яхшироқдир. Чунки, илминг сени асрайди, мол-дунёни эса сен асрашинг керак бўлади. Мол-дунё сарф қилинса камаяди, илм эса ўзгаларга ўргатиш билан яна зиёда бўлаверади». Ҳакимлар: «Илм ўрганинг, зеро, у фақирликда давлат, бойликда зийнатдир», - деганлар.

Айрим кишилар илм деганда фақат диний илмларни назарда тутиб, мусулмончиликда дунёвий фанларнинг ўрни йўқ деган нотўғри эътиқодда бўладилар. Аслида эса, диний илмлар ҳам, дунёвий илмлар ҳам Аллоҳнинг илми

бўлиб, уларни бир-биридан ажратиш мумкин эмас. Ҳазрати Одам алайҳиссалом дунёвий илм туфайли фазилатга эга бўлиб, фаришталарнинг таъзимига сазовор бўлдилар. Дунёвий илм одамга ҳурмат ва фазилат келтирар экан, Расулуллоҳ (с.а.в.) ўз ҳадисларида марҳамат қилиб: «Илм Чин-Мочин (Хитой)да бўлса ҳам, уни излаб топиб, эгаллангиз. Зеро, илмни талаб қилиш ҳар бир мусулмонга фарздир» - деганлар (Байҳақий ривояти).

Бундан ҳам диний, ҳам дунёвий илмларни талаб қилиш фарзлиги маълум бўлади.

Яна шуни қайд этиб ўтиш лозимки, ўтган барча пайғамбарлар, шу жумладан Пайғамбаримиз Муҳаммад (с.а.в.) ҳам ўзлари пайғамбар бўлганлари ҳолда дунёвий соҳада у ёки бу илм-ҳунарнинг эгаси бўлганлар. Тарихдан маълумки, Одам алайҳиссалом деҳқончилик, Нух алайҳиссалом дурадгорлик, Довуд алайҳиссалом темирчилик, Идрис алайҳиссалом эса хаттотлик билан шуғулланишган. Маълумки, ҳар қандай касбни пухта эгаллаш, ўз касбининг моҳир устаси бўлиш учун ана шу касбга тааллуқли илмни мукаммал эгалламоқ керак. Зеро, бизнинг юртимиздан етишиб чиққан қанчадан-қанча алломалар, ҳам диний ва ҳам дунёвий соҳаларда ижод қилиб, юртимизни жаҳонга танитган улуг аждодларимиз ўзларининг илму маърифатлари, маданий мерослари туфайли биринчи навбатда ўзларининг, қолаверса юртимизнинг дунёда обрўси ошишига сабаб бўлдилар. Ҳалигача уларнинг шахсиятлари, илмий ва маданий мерослари дунё ҳамжамиятининг эътиборини ўзига тортиб келмоқда. Албатта, буларнинг барчаси илм ва маърифат туфайлидир.

Ёшларнинг келажакда бирор касб ва ҳунар эгаси бўлишлари биринчи навбатда ўзларининг, қолаверса, ота-оналарининг ҳам орзу-умидларидир. Аммо, ана шу орзу умидлар ўз-ўзидан рўёбга чиқиб қолмаслигини барчамиз яхши биламиз. Бунинг учун талаба ва ўқувчилар илм йўлида уйқудан, баъзи бир кўнгилхушликлардан кечмоқларига тўғри келади. Зеро, илм талаб қилиш ва унинг йўлида чекилган заҳмат туфайли жузъий саҳв ва хатоларнинг кечирилиши Расулуллоҳ (с.а.в.) нинг: «Ҳамма нарсалар, ҳатто дарёдаги балиқлар ҳам толиби илмнинг гуноҳлари мағфират қилинишини сўрайдилар», - деган ҳадисларида ўз ифодасини топгандир.

Ёшларнинг илмли ва маърифатли бўлиши муҳим масала экан, уларнинг одоб-ахлоқи, таълим-тарбиясининг масъулияти биринчи навбатда, уйда ота-она, боғчада

тарбиячи, ўрта ва олий ўқув юртлари-да муаллим ва устозлар, кўча-кўйда эса маҳалла аҳли зиммасидадир. Пайғамбаримиз (с.а.в.) ҳадисларида:

«Ҳар бирингиз бир раҳбарсиз ва қўл остингиздагилар ҳақида масъулсиз», - деб таъкидлаганларидек, ота-оналар, қолаверса, ёшлар таълим ва тарбияси билан шуғулланишга мутасадди бўлган кишилар бу ишга жавобгар шахс эканликларини ҳис қилмоқлари лозимдир (Маънавиятнинг етти хазинаси /Масъул муҳаррир Шайх Абдулазиз Мансур –Т, 2013:-188-190)(Маънавиятнинг, 2013)

Ушбу масаланинг долзарблиги шундаки, жамиятнинг барча аъзолари мазкур масъулиятни чуқур англаб етиши зарур. Чунки соғлом ижтимоий муҳитда тарбия топаётган боланинг дунёқараши, қадриятлари ва шахсий қарашлари ташқи омиллар таъсирида сезиларли даражада ўзгариши мумкин. Хусусан, атроф-муҳитдаги ахборот оқими, маданий ва ижтимоий таъсирлар боланинг табиий (фитрий) ривожланиш жараёнига таъсир кўрсатади.

Айниқса, замонавий ахборот-коммуникация технологияларининг жадал ривожланиши шароитида ёшлар томонидан гаджетлар ва ижтимоий тармоқлардан фаол фойдаланиш ҳолати уларнинг дунёқараши шаклланишига кучли таъсир этмоқда. Турли интернет манбалари орқали олинаётган ахборотлар мазмуни ва сифати ёшларнинг ҳаётий мақсадлари, ижтимоий позицияси ва қадриятлар тизимида муайян ўзгаришларни юзага келтирмоқда.

Мазкур маълумотлардан кўришиб турибдики, интернетдан фойдаланишда асосий улуш катта ёшдаги аҳолига тегишли бўлиб, бу уларнинг ижтимоий, иқтисодий ва касбий фаолиятида ахборот-коммуникация технологияларининг муҳим ўрин тутаётганини кўрсатади. Шу билан бирга, вояга етмаганлар улушининг ҳам сезиларли даражада (30%) эканлиги ёшлар ўртасида интернетнинг кенг тарқалганлигини англатади. Бу ҳолат бир томондан таълим, ахборот олиш ва мулоқот имкониятларининг кенгайишига хизмат қилса, иккинчи томондан ёшларнинг маънавий-ахлоқий тарбияси, ахборот хавфсизлиги ва интернет маданиятини шакллантириш масалаларини долзарб қилиб қўяди. Айниқса, вояга етмаган фойдаланувчиларнинг улуши юқори эканлиги уларни назорат қилиш, тўғри йўналтириш ва зарарли ахборотлардан ҳимоя қилишда устозлар ва ота-оналар масъулиятини янада оширади.

Шу нуқтаи назардан, интернетдан фойдаланиш кўрсаткичлари нафақат статистик маълумот сифатида, балки ёшлар тарбияси, таълим сифати ва ижтимоий

муҳитни такомиллаштиришда муҳим таҳлил объекти сифатида қаралиши лозим.

Шу муносабат билан, ёш авлодни ахборот хуружларидан ҳимоя қилиш, уларда танқидий фикрлаш кўникмаларини шакллантириш ҳамда соғлом маънавий-ахлоқий муҳитни таъминлаш бугунги куннинг муҳим вазифаларидан бири ҳисобланади.

МУҲОКАМА

«Интернет» сўзи ажнабий тилдаги қисқартирилган жумла бўлиб, тилимизда «халқаро маълумотлар тўри» деган маънони англатади. Аммо бу ном ихтиёр қилинганидан кейин интернетнинг тинмай ривожланиши оқибатида у фақат маълумотлар тақдим ва қабул қилиш билан чекланиб қолмай, бундан ҳам катта ҳажмдаги ишларни олиб боришга хизмат қиладиган бўлиб кетди. Ҳаётнинг барча соҳаларида интернет ёрдамида осонлик, арзонлик ва тезлик фойдалари кўзланадиган бўлди.

Тасаввур қилиш учун биргина мисол келтиришнинг ўзи kifoya. Ҳаво йўли билан сафарга чиқмоқчи бўлган инсон чипта олиш учун чиптахонага бориши навбатда туриб, чипта олиши, агар чипта у истаган кунга топилмаса, ортига қайтиб кетишига тўғри келади. Худди шу иш интернет орқали амалга оширилса, жуда кўп фойда кўрилади, яъни уйда ўтириб, чипта сотиб олинади. Вақти келганда, аэропортда учишдан олдин автоматдан электрон чиптасини олади. Бу иш аввалгисига солиштириб кўрилса, вазият аён бўлади. Чиптахонага бориб, овора бўлинмайди. Навбатга турилмайди. Устига-устак, арзонга тушади. Чунки чиптахона биноти, чиптачи, биноти иситиш, совитиш, ёритиш учун кетадиган, йўлкира ва шунга ўхшаш харажатлар тежаб қолинади. (Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф “”Ижтмoий oдoоблар”- Toшкeнт “Hilol-Nashr”, 2021, 249-бeт, 2021) (Шайх, 2021)

Замонавий таълим тизимида онлайн ва офлайн таълим шакллариининг жорий этилиши таълим олиш имкониятларини сезиларли даражада кенгайтирмоқда. Хусусан, имконияти чекланган шахслар учун, шунингдек, молиявий жиҳатдан харажатларни тежаш талаб этиладиган ҳолатларда масофавий таълим самарали ечим сифатида намоён бўлмоқда. Бу орқали ёшлар дунё миқёсидаги нуфузли хорижий олий таълим муассасаларида масофадан туриб таҳсил олиш имкониятига эга

бўлмоқда. Шу каби имкониятлар таълим соҳасида рақамлаштириш жараёнларининг аҳамиятини янада оширмоқда.

Шу билан бирга, интернет ва рақамли технологиялардан фойдаланиш жараёнида устознинг ўрни ва масъулияти алоҳида аҳамият касб этади. Чунки таълим жараёнида педагог нафақат билим берувчи, балки ахборотларни саралаш, таҳлил қилиш ва тўғри йўналтиришда йўлбошчи вазифасини ҳам бажаради. Айниқса, ахборотлар оқими кескин ортиб бораётган ҳозирги даврда ўқитувчи ёшларнинг танқидий фикрлаш кўникмаларини шакллантириш, уларни ишончли ва зарарли ахборотни фарқлай олишга ўргатишда муҳим роль ўйнайди.

Бугунги кунда барча давлатлар интернет имкониятларини ривожлантиришга катта эътибор қаратмоқда ва бу йўлдаги тўсиқларни бартараф этиш чораларини изламоқда. Интернет фойдаланувчилари сони кун сайин ошиб бораётган бўлиб, айниқса ёшлар ўртасида бу жараён жадал тус олмоқда. Бу эса таълим жараёнида устозларнинг назорати ва методик ёндашувларини янада такомиллаштиришни талаб этади.

Бироқ интернетдан фойдаланишнинг ижобий жиҳатлари билан бир қаторда салбий оқибатлари ҳам мавжуд. Интернет тармоғида фойдали маълумотлар билан бирга ахлоқий меъёрларга зид бўлган, бузгунчи ғояларни тарғиб этувчи ахборотлар ҳам кенг тарқалмоқда. Шунингдек, виртуал муҳитда туҳмат, ҳақорат ва шахс қадр-қимматини камситиш ҳолатлари кузатилмоқда. Бундан ташқари, турли соҳаларда – сиёсий, ижтимоий, иқтисодий ва ҳатто илмий йўналишларда ҳам ҳуқуқбузарликлар содир этилишига интернет воситалари маълум даражада шароит яратиб бермоқда.

Мазкур шароитда устознинг вазифаси нафақат билим бериш, балки ёшларни маънавий-ахлоқий жиҳатдан тарбиялаш, уларни ахборот маконида тўғри йўналтиришдан иборатдир. Педагоглар интернетдан оқилона ва мақсадли фойдаланиш маданиятини шакллантириш, унинг салбий таъсирларидан ҳимояланиш усуллариини ўргатиш орқали жамиятда соғлом ахборот муҳитини таъминлашга хизмат қиладилар.

Шуни таъкидлаш жоизки, интернет икки қиррали восита бўлиб, у ҳам ижобий, ҳам салбий мақсадларда қўлланилиши мумкин. Шу боисдан унинг имкониятларидан самарали фойдаланиш ва зарарли таъсирларини чеклашда устозлар, ота-оналар ва жамиятнинг барча аъзолари ўзаро ҳамкорликда ҳаракат қилишлари зарур.

Фарзандини илмли қилишни хоҳлаган инсон, аввало, илмга ва илм аҳлига қалбида муҳаббат пайдо қилиши керак. Уларни яхши кўриб, ҳурмат қилиши ва уларга ҳавас билан боқиши керак. Шунда фарзанди уларга ўхшаган олимлардан бўлиб етишади.

Мактаб оиладан кейин болага таълим-тарбия берадиган ва масъулиятни тўла ўзига оладиган биринчи даражадаги маскандир. Айтадиларки, бола ақл ёшига етганда таълим-тарбия оиладан-да муҳимроқ бўлади. Муаллимлар сиёсий, иқтисодий ва барча жабҳаларда келажак меъморларини етиштирадиган уста санъаткорлардир. Келажак насллар, албатта, уларнинг асарлари бўладилар.

Ўқувчилар ота-оналарнинг устозларга ҳавола этган кўз қорачиқлари, омонатдирлар, улар ҳар бир миллатнинг келажэгидир. Инсоннинг қалби қанчалик соф бўлса, ундан чиқадиган нарс ҳам соф ва тўғри бўлади. Эгри дарахтнинг сояси ҳам эгри бўлади. Ақлнинг биринчи вазифаси Аллоҳга ий-мон келтириш бўлса, иккинчи вазифаси Роббини севмакдир ва ундан сўнгра яратганларини ва, хусусан, ота-онасини, устозларини ва бошқаларни севмакдир. У ҳолда муаллим билан талаба мулоқотининг бошида севги ва ҳурмат бўлмоғи керак. (Неъматиллоҳ Жалилов, 2025:111).

НАТИЖА

Талабанинг билим олиш жараёнидаги саъй-ҳаракатлари самарали ва мақсадга мувофиқ бўлиши, аввало, таълим субъекти сифатида унинг тўғри педагогни танлаши ҳамда устоз томонидан берилаётган билим ва кўрсатмаларга амал қилишига боғлиқдир. Чунки таълим жараёнида муаллим нафақат билим манбаи, балки талабанинг интеллектуал ва маънавий ривожланишида муҳим йўлбошчи сифатида намоён бўлади.

Шу билан бирга, шахснинг ўз олдига қўйган мақсадларига эришиши комплекс омиллар билан белгиланади. Жумладан, аниқ ва онгли ниятнинг мавжудлиги, билим олишга бўлган интилиш, мақсаднинг аниқ белгилаб олиниши, маънавий қўллаб-қувватлаш омиллари (жумладан, дуо ва ички ишонч), шунингдек, ушбу мақсадга эришиш учун зарур бўлган амалий ҳаракатларни тизимли равишда бажариш муҳим аҳамият касб этади.

Илмий нуқтаи назардан қараганда, ҳар қандай фаолиятнинг самарадорлиги унинг мақсадга йўналтирилганлиги, режалилиги ва изчил амалга оширилиши билан белгиланади. Талаба томонидан бажарилаётган ҳар бир амалнинг онгли, изчил ва тўғри ташкил этилиши эса кутилган натижаларга эришиш имкониятини сезиларли даражада оширади.

Таълим жараёнида устоз танлови, мақсаднинг аниқлиги, ички мотивация ва амалий ҳаракатлар ўртасидаги уйғунлик талабанинг муваффақиятли ривожланишининг асосий омиллари ҳисобланади.

Мазкур жараён натижасида жамият тараққиётида муҳим ўрин тутувчи, ўз давридан тортиб келажак авлодларгача маънавий-маърифий жиҳатдан намуна бўлиб хизмат қиладиган баркамол авлод шаклланади. Шу боис, педагог шахси таълим-тарбия тизимида ўзига хос эталон сифатида намоён бўлиб, у нафақат назарий билимлар берувчи, балки ўзининг барча хатти-ҳаракатлари, ахлоқий фазилатлари ва ҳаётий позицияси орқали талабалар учун ўрнак бўлиб хизмат қилади.

Ўз навбатида, ўқувчи (талаба) ушбу таълим-тарбия жараёнининг фаол иштирокчиси сифатида устозга эргашувчи, унинг ижобий фазилатларини ўзлаштирувчи ва шахсий камолотга интилувчи субъект сифатида қаралади. Талаба устоз намунасида маънавий поклик, ҳалоллик ва тўғрилиқ каби сифатларни шакллантириб, ўзини баркамол шахс сифатида ривожлантиришга ҳаракат қилади.

Бундай натижага эришиш учун таълим жараёнининг ҳар икки субъекти – устоз ва талаба зиммасига муайян масъулият юкланади. Педагог ўз фаолиятида юқори даражадаги касбий маҳорат, ахлоқий баркамоллик ва шахсий намуна кўрсатиш тамойилларига амал қилиши лозим. Шу билан бирга, талаба ҳам устозга нисбатан ҳурмат, интизом, масъулият ва билим олишга бўлган жиддий муносабатни намоён этиши зарур.

ХУЛОСА

Хулоса қилиб айтганда, таълим самарадорлигини таъминлашда устозлик ва талабалик одобларини ўзаро уйғунлаштириш муҳим аҳамият касб этади. Мазкур уйғунлик таълим жараёнининг сифатини ошириш, маънавий-ахлоқий баркамол авлодни тарбиялаш ҳамда жамият тараққиётини таъминлашнинг муҳим омили ҳисобланади.

МАНБА ВА АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Шайх Мухаммад Содиқ Мухаммад Юсуф “Ижтморий одооблар”- Тошкент “Hilol-Nashr”, 2021.-366-бет.
2. Шайх Мухаммад Содиқ Мухаммад Юсуф “Руҳий тарбия” –Покланиш китоби Т.: “Hilol-Nashr”, 2023.-30-бет.
3. Маънавиятнинг етти хазинаси /Масъул муҳаррир Шайх Абдулазиз Мансур –Т.: “Sharq”, 2013.-188-190 бет
4. Шайх Мухаммад Содиқ Мухаммад Юсуф “Ижтморий одоблар”- Тошкент “Hilol-Nashr”, 2021, 249-бет
5. Неъматиллоҳ Жалилов “Қалби салим”-Т.: “Hilol-Nashr”, 2025.-111бет